

nostem obžalovaným tvrzeným, že měl v červnu 1926, kdy si zařizoval obchod, hotovost asi 140.000 Kč, a že po zanechání obchodu, a to v době svého výslechu ze dne 7. května 1928, jakož i v době, kdy se konalo poslední hlavní přelíčení v této věci (24. ledna 1930) měl čistého jmění jen asi 11.000 Kč. Skutečnost pod 1. jest vzhledem k její povaze považovati za důležitou pro posouzení, zda údaje obžalovaného K-ovi a V-ovi, že jeho obchod velmi dobře prosperuje, spočívaly na pravdě, či nikoli. Vzhledem k tomu bylo na nalézacím soudu, by věc po této stránce v rozhodovacích důvodech náležitě probral a vyslovil se o tom, zda tato skutečnost nepoukazuje k tomu, že obchod obžalovaného nemohl velmi dobře prosperovati. Nalézací soud se však s touto skutečností po této stránce v rozhodovacích důvodech vůbec neobírá. Skutečnosti pod 2. pomíjí rozsudek mlčením, ač vyšly při posledním hlavním přelíčení na jevo, a ač jsou takové povahy, že jest je pokládati za důležité pro posouzení, zda obchod obžalovaného velmi dobře prosperoval, či nikoli. Podle toho jsou skutečnosti, o nichž se stala zmínka pod 1.—2., a jež rozsudek nehodnotil, pokud se týče pomínil mlčením, rozhodné pro řešení otázky, zda byly údaje obžalovaného K-ovi a V-ovi o velmi dobré prosperitě obchodu obžalovaného pravdivé či nikoli, a tím i rozhodné pro řešení otázky, zda obžalovaný užil v těchto směrech proti K-ovi a V-ovi lstivého předstírání či nikoli. Ony skutečnosti jest však ve spojení se skutečností V-ou jako svědkem potvrzenou, že by nebyl nikdy s K-em obchod obžalovaného převzal, kdyby byl věděl, že obchod obžalovaného nejde tak dobře, by měl roční obrát 500.000 Kč, o níž se rozsudek nezmiňuje, ač vyšla při posledním hlavním přelíčení na jevo, pokládati za důležité i pro posouzení otázky, zda obžalovaný jednal v úmyslu, by způsobil K-ovi a V-ovi oklamáním jich škodu na majetku. S názorem stížnosti, že oklamáný je po rozumu § 197 tr. zák. na majetku poškozen, vzal-li na sebe plnění, k němuž by se nebyl odhodlal, kdyby nebyl oklamán, jest souhlasiti; neboť převzetí plnění, k němuž se oklamáný odhodlal jen proto, že vycházel z předpokladu, jehož tu ve skutečnosti nebylo, a jež tedy na sebe vzíti nechtěl, protože není pro jeho majetkové cíle užitečným, zmenšuje peněžní hodnotu jmění oklamáného a znamená proto pro oklamáného újmu odpovídající pojmu škody po rozumu § 197 tr. zák. Nelze tudíž vyloučiti možnost, že by byl nalézací soud dospěl k závěru, že obžalovaný zamýšlel přiměti K-a a V-u oklamáním ku převzetí plnění jim hospodářsky škodlivého, t. j. že zamýšlel jim způsobiti škodu na majetku, kdyby byl náležitě přihlížel ke skutečnostem pod 1.—2. uvedeným.

Čís. 4256.

Jde o štvavé hanobení republiky ve smyslu § 14 čís. 5 zák. na ochr. rep., dovozuje-li komunistický řečník, že Čsl. republika je státem buržoasie, a staví-li ji jako udánlivého nepřitele dělnictva proti státnímu útvaru podle komunistického programu.

Znaky »štvavosti« nebo »surovosti« jsou tu uvedeny střídavě, nikoliv hromadně.

I poukaz na hospodářskou krizi může býti ve vhodné souvislosti způsobným prostředkem k podněcování politického boje.

I kritika (tendenční a nevěcná) může býti vhodným prostředkem hanobení, najmě, staví-li proti sobě různý prý postup státu proti kapitalistům a proti dělnictvu.

Skutkovým zjištěním není jen určení doslovu projevu, nýbrž i výklad projevu, určení a výrok rozsudku o tom, jaký byl smysl, směr, dosah a účel projevu a úmysl mluvčího.

Výklad souzeného projevu může býti úplný jen, není-li smysl, význam, dosah, směr a účel projevu určen jen podle ojedinělých, ze souvislosti vytržených vět, nýbrž zároveň s toho hlediska, že jednotlivé věty jsou články logicky souvislého celku; porušení této zásady je ohroženo zmatečností neúplnosti ve smyslu § 281 čís. 5 tr. ř.

Ona zásada není porušena, uvádí-li rozsudek při rozboru projevu s hlediska toho kterého dotčeného ustanovení zákona (na ochranu republiky) zvláště závadné věty projevu bezprostředně po sobě, po případě v jiném pořadí, než ve kterém byly proneseny.

(Rozh. ze dne 9. září 1931, Zm II 429/30.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Moravské Ostravě ze dne 30. září 1930, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem výzvy k trestným činům podle § 15 čís. 3 zákona na ochranu republiky, přečinem rušení obecného míru podle § 14 čís. 5 a přečinem šíření nepravdivých zpráv podle § 18 čís. 1 a 3 téhož zákona.

D ů v o d y:

Zmateční stížnost, jež uplatňuje důvody zmatečnosti podle § 281 čís. 5 a čís. 9 písm. a) tr. ř., jest si patrně dobře vědoma, že podkladem úvah, jimiž se po zákonu doličuje právní mylnost rozsudku, najmě zmatečnost podle § 281 čís. 9 písm. a) tr. ř., mohou býti jen skutečnosti napadeným rozsudkem zjištěné. Neuvědomuje si však, že skutkovým zjištěním rozsudku není jen určení doslovu souzeného projevu, nýbrž i výklad projevu, určení a výrok rozsudku o tom, jaký byl smysl, směr, dosah a účel projevu, a jaký byl úmysl mluvčího. Polemisuje-li stížnost — jak tomu jest ve větší části jejích vývodů — s rozsudkovým výkladem souzeného projevu, dokazuje-li jeho nesprávnost a dovozuje-li přímo z doslovu projevu, — jak byl obsahově soudem zjištěn —, že jím nejsou opodstatněny skutkové podstaty trestných činů, jimiž byl stěžovatel uznán vinným, odchyluje se od (konečných) skutkových zjištění rozsudku, uplatňuje beztrestnost projevu jiného smyslu, než jak jej závažně pro nejvyšší soud i pro stěžovatele zjistil rozsudek, a vybočuje z mezí zákonného doličení zmatečního důvodu § 281 čís. 9 a) tr. ř. Proto přicházejí s hlediska § 281 čís. 9 a) tr. ř. v úvahu jen dvě námitky stížnosti, jež však jest pokládati za liché. Předem není důvodnou námitka,

že soud neuvádí v rozboru souzeného projevu, v čem shledává skutkovou podstatu jednotlivých trestných činů. Arciť poukazuje rozsudek na dotčená ustanovení trestního zákona jen souhrnově v konečném závěru rozhodovacích důvodů, kde vysloveno, že jsou vším tím, co uvedeno, nejen po stránce objektivní, nýbrž i po stránce subjektivní splněny skutkové podstaty zločinu podle § 15 čís. 3 a přečinu podle §§ 14 čís. 5, a 18 čís. 1, 3 zákona na ochranu republiky. Než v předchozích odstavcích rozhodovacích důvodů jest jednáno o jednotlivých, v citovaných místech zákona stanovených znacích těchto trestných činů, a jest tam i uvedeno, čím je ten který znak opodstatněn. V úvahách o přečinu šíření nepravdivých zpráv pak vyslovuje rozsudek, že si byl obžalovaný zajisté vědom, že »tyto« (právě uvedené) zprávy jsou nesprávné, již objektivně nepravdivé. Touto větou, poukazující výslovně na nesoulad vědomí obžalovaného s objektivními skutečnostmi, je zjištěna i objektivní nepravdivost zpráv, jejichž rozšiřování dává rozsudek stěžovateli za vinu, takže jest neodůvodněna i druhá věcná námitka stížnosti, že soud nezjistil, že dotčené zprávy jsou nepravdivé, ač to jest prvním předpokladem pro skutkovou podstatu § 18 čís. 1 a 3 zákona na ochranu republiky.

Zmíněnými již vývody, usilujícími o jinaký výklad souzeného projevu tvrzením, že je věcně nesprávný ten výklad, který mu dává rozsudek, nedolichuje stížnost po zákonu ani zmateční důvod § 281 čís. 5 tr. ř., ježž zakládají jen formální vady tam vypočtené. Výklad souzeného projevu může býti arciť úplný jen, není-li smysl, význam, dosah, směr a účel projevu určen jen podle ojedinelých, ze souvislosti projevu vytržených vět, nýbrž zároveň s toho hlediska, že jednotlivé věty jsou články logicky souvislého celku. Avšak zásady té, jejíž porušení bylo by ohroženo zmatečností neúplnosti, dbá i napadený rozsudek, opakuje hned na začátku rozhodovacích důvodů souzený projev v celém zjištěném doslovu. Tato zásada nebyla porušena tím, že pak rozsudek uvádí při rozboru projevu s hlediska toho kterého z dotčených ustanovení zákona na ochranu republiky věty projevu zvláště závadné bezprostředně po sobě, a snad někdy i v jiném pořadí, než byly v projevu proneseny; byloť toho třeba, ano jen seskupením vět těch a srovnáním jich obsahu bylo lze dospěti k poznání smyslu, směru a účelu celého projevu. V tomto směru chybuje naopak stěžovatel, že — jak řečeno, nepřipustně — dokazuje smysl jednotlivých výroků, najmě o boji hospodářském, pomíjeje jich souvislost s jinými výroky o prostředcích a o konečném účelu tohoto boje. K těmto výtkám stížnosti budiž zvláště podotčeno, že i poukaz na hospodářskou krizi může býti ve vhodné souvislosti způsobným prostředkem k podněcování politického boje; jmenovitě pak slib, že bude napravena výroba a zabráněno opětne hospodářské krizi, jest jistě lákavým prostředkem politického boje, najmě, naznačuje-li se možnost přivoditi tuto nápravu jakožto účinek ústavního převratu; i kritika, najmě tendenční a nevěcná, může býti vhodným prostředkem hanobení, najmě, staví-li se proti sobě různý prý postup státu proti kapitalistům a proti dělnictvu. Pro výklad závadného projevu má právě význam nejen projev sám ve svém doslovu, nýbrž i okolnosti, za nichž se stal a jimiž byl pod-

míněn a doprovázen. Proto bylo rozsudku — jak stížnost naznačuje — přihlížeti i k výpovědi svědka Adolfa Ž-a; než výpověď ta nebyla — ač to stížnost vytýká — rozsudkem opomenuta; naopak se rozsudek o ní zmiňuje a patřičně se s ní vypořádává. Právem přihlížel rozsudek při výkladu projevu, i k celému programu komunistické strany, jejímž tajemníkem a — jak rozsudek uvádí — exponentem stěžovatel jest; nelze souhlasiti s názorem stížnosti, že jest při posuzování trestného činu lhostejno, zda je řečník příslušníkem té oné strany; naopak jest zcela zřejmý úsudek, že se příslušník, najmě však činitel politické strany snaží vyvolati nebo prohloubiti v myslích posluchačů stav, přející si uskutečnění programu a politických cílů strany, že volí poukazy a popudy s hlediska programu strany, a že dochází u posluchačů, jsou-li příslušníky téže strany, porozumění již naznačením toho, k čemu projev směřuje, a jakou cestou cíl ten má býti uskutečněn. Uvedl-li soud v rozsudku — jakž se stalo — důvody, proč dal projevu výklad v rozsudku uvedený, nedopustil-li se — což stížnost nedokázala — ani jinak formálních vad, a šetřil-li zejména ustálených zásad o výkladu souzených projevů, ztroskotá úsilí stížnosti o jiný než rozsudečný výklad souzeného projevu na ustanovení druhého odstavce § 258 tr. ř., které zaručuje nalézacím soudům pro obor činnosti skutkově-zjišťovací, tudíž i pro výklad souzených projevů, volnost úvah a přesvědčení, a vyjímá tím věcnou správnost výkladu z možnosti přezkoumání procesními stranami i zrušovacím soudem.

Zbývající ještě výtky jsou liché. Není správná výtka, že soud neuvádí, v čem vidí surové a štvavé hanobení republiky. Rozhodovací důvody vyslovují, že stěžovatel užil k hanobení státu hrubých prostředků, působících přehnaným a překrouceným obsahem, a že z hanobení mohlo vzejíti nepřátelské smýšlení proti státu; připojený další závěr rozsudku, že hanlivá slova byla objektivně způsobila vyvolati u přítomných nepřátelské smýšlení proti státu, došel odůvodnění nejen tím, co je v předchozích větách opakováno z hanlivých výroků, nýbrž i následující větou, že účastníci schůze uvěřili slovům stěžovatele, který dovozoval, že Čsl. republika je státem buržoasie, a stavěl ji jako udánlivého nepřítele dělnictva proti státnímu útvaru podle komunistického programu. Tím došel znak štvavosti náležitý, formálně bezvadného a právně nezávadného opodstatnění; jelikož znaky štvavosti nebo surovosti jsou stanoveny pro skutkovou podstatu přečinu podle § 14 čís. 5 zákona na ochr. rep. střídavě, nikoliv hromadně, netřeba se vypořádati s námitkou, že hanobení republiky nebylo též surové. Nesprávná jest i další výtka, že soud neuvádí důvody pro výroky, že bylo úmyslem stěžovatelovým hanobiti republiku, a že si byl vědom, že hanlivé výroky jsou způsobilé vyvolati účinky uvedené v § 14 čís. 5 cit. zákona. Odůvodněním i těchto výroků jsou úvahy rozsudku shrnuté ve zvláštním odstavci rozhodovacích důvodů o subjektivní stránce souzených trestných činů, a nelze důvodně pochybovati o tom, že předpoklady tam uvedené — že stěžovatel jest tajemníkem komunistické strany, jejím exponentem, jenž je si vědom vždy celého programu strany, je osobou inteligentní a zkušeným řečníkem politických schůzí — umožňují závěry, o něž jde, i za přísného

šetření zásad logického myšlení. Tímto odstavcem rozhodovacích důvodů došly nejen zákonem nařízeného formálního, nýbrž i logicky vhodného a dostatečného odůvodnění další závěry rozsudku o subjektivních složkách přečinu § 18 čís. 1 a 3 cit. zák., takže jest lichou i výtkou stížnosti, že soud neuvádí ani domněnky proto, že stěžovatel věděl, že ony zprávy jsou způsobilé vážně znepokojiti obyvatelstvo neb aspoň jeho část, a neuvádí, z čeho čerpá názor, že stěžovatel věděl, že zpráva, kterou rozšiřoval, je nepravdivá. Podotýká se, že nalézací soud neměl důvodu obírat se otázkou, zda obžalovaný použil slova »bolševici«, an proti dotyčnému údaji svědka Adolfa Ž-a, odvolavšího se na svoji relaci, obžalovaný nijak ve své výpovědi nebrojil.

Čís. 4257.

Souhlas sněmovny k trestnímu stíhání jejího člena vztahuje se na konkrétní skutek, nikoliv na určitou právní kvalifikaci tohoto skutku.

Sněmovna může dáti souhlas ke stíhání určitého skutku též s omezením na určitou kvalifikaci; toto omezení musí však býti z jejího rozhodnutí výslovně patrné.

Je otázkou případu, kterou jest řešiti vždy zvláště, pro které skutky byl souhlas ke stíhání dán; rozhoduje obsah usnesení sněmovny, s nímž bude zpravidla srovnati i obsah příslušného soudního dožádání; důležitým jest i parlamentní jednání o dožádání; jen tak lze zpravidla posouditi význam citace zákonného ustanovení ve sněmovním usnesení; různý význam této citace.

Byl-li v případech, kde trestní zákon byl porušen jednotlivým skutkem v několika směrech, a právní kvalifikace trestných činů tím založených jsou podle předmětu právem chráněného, nebo podle způsobu trestné činnosti a pod. jednotlivě od sebe naprosto odlišné, — souhlas ke stíhání pachatele dán ve smyslu dožádání jen hromadně a bez specialisace na určitou složku činnosti, v té formě, že se vyhovuje žádosti soudu za souhlas s trestním stíháním poslance pro určitý trestný čin *n e j t ě ž š í*, je v takových případech po případě předpokládati, že sněmovna měla na mysli jen ty složky činnosti pachatelovy, které skutečně zakládají skutkovou podstatu tohoto nejtěžšího trestného činu.

(Rozh. ze dne 9. září 1931, Zm. II 213/31.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Olomouci ze dne 11. dubna 1931, pokud jím byl stěžovatel uznán vinným přečinem nedokonaného rušení obecného míru podle § 8 tr. zák. a § 14 čís. 5 zákona na ochranu republiky, přečinem nedokonané výzvy k trestným činům podle § 8 tr. zák. a § 15 čís. 2 zákona na ochranu republiky, a přestupkem nedokonané výzvy k trestným činům podle § 8 tr. zák. a § 15 čís. 4 zákona na ochranu republiky, zrušil napadený rozsudek a zprostil obžalovaného podle § 259 čís. 3 tr. ř. z obžaloby pro ony trestné činy.